

Přednáška - Suhotra Svámí Bhagavad- gíta 14.19 Praha, 7.7.1993 Téma: Pará & apará prakrti

*nānyaṁ guṇebhyaḥ kartāraṁ
yadā draṣṭānupaśyati
guṇebhyaś ca paraṁ vetti
mad-bhāvaṁ so 'dhigacchati*

Když někdo náležitě vidí, že jediným konatelem všeho jsou tyto kvality přírody, a když zná Nejvyššího Pána, který je vůči všem těmto kvalitám transcendentální, dosahuje duchovní úrovně Mé existence.

Význam: Veškeré působení kvalit hmotné přírody může každý překonat jednoduše tím, že je správně pochopí pomocí výkladu správných osob. Pravým duchovním mistrem je Kṛṣṇa, který zde sděluje toto duchovní poznání Arjunovi. A pro nás jsou pravými učiteli vědy o činnostech z hlediska kvalit přírody ty osoby, které jsou si plně vědomy Kṛṣṇy. Od nich je třeba se učit. V jiném případě se náš život bude ubírat špatným směrem. Z učení pravého duchovního učitele může živá bytost poznat své duchovní postavení, své hmotné tělo, své smysly a to, jak je chycena a je pod vlivem kvalit hmotné přírody. V jejich sevření je bezmocná, ale když pozná své pravé postavení, získá příležitost žít duchovní život a dosáhnout transcendentální úrovně. Živá bytost ve skutečnosti nic nekoná. Je nucena jednat, protože je v určitém druhu těla ovládaném určitou kvalitou hmotné přírody. Bez pomoci duchovní autority není schopna pochopit, v jaké pozici se vlastně nachází. Ve společnosti pravého duchovního učitele však může poznat své skutečné postavení a díky tomuto poznání pevně spočinout na úrovni úplného vědomí Kṛṣṇy. Člověk, který si je vědom Kṛṣṇy, nepodléhá hmotným kvalitám. V sedmé kapitole již bylo uvedeno, že ten, kdo se odevzdá Kṛṣṇovi, je osvobozen od působení hmotné přírody. Na toho, kdo je schopen vidět věci tak, jak jsou, hmotná příroda postupně přestává mít vliv.

Suhotra Svámí: Včera jsme četli o tom, jak je oddaný Pána – daivy prakrti ašrita – že je pod záštitou božské energie. Ještě také můžeme vidět, že čistý oddaný jedná jakoby ve fyzickém těle v tomto materiálním světě. Může vyvstat otázka, jak můžeme porozumět rozdílu mezi aparā prakrti (materiální energií, která kontroluje tento svět) a para prakrti (vyšší energií neboli božskou energií)? Kṛṣṇova energie se nazývá prakrti. Jeho šakti je v konečném smyslu jedna a stejným způsobem jako elektřina může fungovat různými způsoby. Elektřina může například zahřívat nebo může chladit, jako v případě ledničky. V obou případech funguje jenom jedna energie, ale s opačnými výsledky. Takže podobně Kṛṣṇova duchovní a materiální energie jsou Jeho jedna síla, šakti.

Jak víme z Bhagavad-gíty, materiální svět se projevuje ve třech kvalitách - kvalita dobra, vášně a nevědomosti. A tyto tři kvality hmotné přírody jsou vlastně transformace tří kvalit duchovní přírody. A tyto tři kvality duchovní přírody se považují za služebníky vnitřní energie Pána, která je Śrīmatī Rādhārānī nebo Mahā Lakṣmī. V písmech najdeme tyto tři aspekty duchovní přírody jako Śrī, Bhū a Nīla, nebo jako Samvit, Sandhinī a Hlādinī. A jak je zde řečeno, v materiálním světě všechno funguje pod kvalitami hmotné přírody a v duchovním světě všechno funguje pod kvalitami Samvit, Sandhinī a Hlādinī šakti. „Když

člověk správně vidí, že všechny činnosti jsou vykonávány pouze těmito kvalitami přírody a ví-li, že Nejvyšší Pán stojí nad nimi, pak může dospět k Mé duchovní podstatě.“ Rozdíl mezi materiálním vědomím a duchovním vědomím je velice pěkně vyjádřen v tomto verši.

Gunevya se vztahuje na tři aspekty Kršnovy energie. Veti, že osoba musí vědět, jak tyto tři energie působí. Ale osoba musí také znát Nejvyššího Pána, který je vládce těchto energií. V materiálním vědomí neexistuje param veti neboli transcendentální poznání o Nejvyšším Pánovi, který je vlastně vládce kvalit hmotné přírody. I když v materiálním světě jsou živé bytosti pod stejnou energií jako čistý oddaný, následek toho je vlastně úplně jiný. Takže to vysvětlíme podrobně.

Nejdřív mluvíme o Sandhiní šakti. Když mluvíme o duchovním světě, tak říkáme, že je „sat – cit – ananda“ věčný, plný blaženosti a plný poznání. Tato Sandhiní šakti je sat, charakteristika věčnosti. Všechno, co je manifestováno v duchovním světě, je věčné. Jméno, podoby, osobnosti v duchovním světě jsou všichni sat, neboli věční. Proč je všechno v duchovním světě věčné? Odpověď je velice jednoduchá, protože Kršna je věčný a tato šakti, tato energie je věčně zaměstnána v Jeho službě. A z lásky ke Kršnovi tato energie udržuje všechny objekty, všechny věci v duchovním světě. Protože Kršna je věčný a všechny objekty Jeho požitku musí být také věčné a tohle všechno je udržované pomocí Jeho šakti.

Transformace Sandhiní šakti v materiálním světě je tamo-guna, kvalita nevědomosti. Z kvality nevědomosti jsou projeveny všechny smyslové objekty. Prakticky všechno začíná zvukem. Zvuk, potom dotek a potom zrak, chuť a nakonec vůně. Toto je všechno manifestace kvality nevědomosti, tamo-guny. Jaký je rozdíl? Jediný rozdíl je, že smyslové objekty v materiálním světě jsou čančala neboli nestálé. Všechno v materiálním světě se neustále mění. Proč je tomu tak? Protože v materiálním světě neexistuje láska ke Kršnovi. Existuje jenom chtíč a chtíč není nikdy uspokojený. Kvůli tomuto chtíči se všechno v materiálním světě mění. Třeba lidé, kteří mají velký chtíč pořád vše mění - mění svůj oděv, styl účesu, mění dívky nebo přítele.

Samvit charakteristika představuje sílu duchovního poznání. V duchovním světě jsou bytosti obdařeny transcendentálním poznáním pomocí transcendentálních smyslů. A tyto transcendentální smysly jsou věčné pro lásku ke Kršnovi. Transformace Samvit šakti v materiálním světě je rajo-guna. Z rajo-guny dostáváme smysly tohoto materiálního těla. A ty jsou čančala, tzn. nejsou upevněné, nejsou věčné a stále se mění. Teď máme lidské smysly. Nevíme, v příštím životě můžeme dostat smysly polobohů nebo smysly psů. Tělo se neustále mění a zase kvůli tomu, že není upevněno v Kršnově službě.

Potom je zde Hládiní šakti, Kršnova transcendentální síla uspokojení. Tato transcendentální energie blaženosti je neoddělitelná od Kršny, protože Kršna je ananda maya, plný blaženosti. Zábavy uspokojení mezi Rádhou a Kršnou jsou manifestovány pomocí této Hládiní šakti. Kršnovy zábavy uspokojení jsou věčné, tyto zábavy se věčně dějí a jsou vždy svěží. Je řečeno, že Śrímatí Rádhárání se vždy zamilovává do Kršny poprvé. To je překrásná charakteristika Pánovy Hládiní šakti. V materiálním světě se považuje první setkání zamilovaných za nejsladší, nejhezčí. Takže toto je věčná zábava Hládiní šakti.

Śrímatí Rádhárání se zamilovává do Kršny třemi způsoby. Slyší svaté jméno Kršny a hned je automaticky zaplavena láskou ke Kršnovi, jenom když uslyší Jeho jméno, ještě než Ho potká. Uslyší Kršnovu flétnu a zamiluje se do osoby, která hraje na tuto flétnu. A za třetí vidí obrázek Kršny a zamiluje se do překrásné podoby na tomto obrázku. Je popsáno, že cítí velké

utrpení u příležitosti této první lásky, protože si myslí, že se zamilovala do tří různých osob a přemýšlí: „Co se to se mnou stalo? Moje matka mě vychovala, abych bylo počestná dívka, ale co se to se mnou děje? Zamilovala jsem se do tří osob zároveň.“ Ale později se dozví, že to jsou tři různé rysy Kršny. Protože Kršna je středem duchovního světa, proto je duchovní svět plný blaženosti, poznání a věčnosti. A protože Kršna není středem života bytostí v materiálním světě, proto je zde vše dočasné, plné nevědomosti a plné utrpení, úplně naopak. Hládiňi šakti se transformuje v materiálním světě do sattva guny. Ze sattva guny přichází mysl a mysl je místo uspokojení.

Jak víme, že jsme šťastní - to je zkušenost myslí. Někdo může být pěkně umístěný, sedět na měkkém sedátku, může mít v kapse hodně peněz a může mít krásnou dívku, která políbí jeho nohu, ale i nadále nemusí být šťastný. Jeho mysl může být rozrušena. Bez ohledu na to, jakou materiální příležitost najde, nemůže najít žádné uspokojení. Se štěstím nebo radostí máme zkušenost v myslí, která je manifestací kvality dobra. A znovu - v materiálním světě je mysl čančala, je nestálá a nikdy není spokojená. Proto v tomto materiálním světě je vše dočasné, plné nevědomosti a plné utrpení. Opačná transformace tří charakteristik Kršny v duchovním světě.

Jediné řešení v materiálním světě je přidat Kršnu. Každopádně jednáme v materiálním i duchovním světě s Kršnovou energií. Není to tak, že můžeme zamítnout Kršnovu energii. Někteří lidé si myslí, že tohle je duchovní život. Zamítnout jakýkoliv kontakt s kvalitami hmotné přírody. Ale jak to uděláte? A protože smyslové objekty, smysly a mysl jsou produkty kvalit hmotné přírody, jak to chcete zamítnout? To je neúčinný, beznadějný pokus. Spíše bychom měli přidat Kršnu. Protože když přidáme Kršnu, budeme spokojeni. Přidat Kršnu znamená stát se nadšeným. Myslím, že jsem minule vysvětlil význam slova nadšený, entuziastický. To znamená být duchovně inspirován sloužit Kršnovi. Ten, kdo je inspirován Kršnou, prakticky používá svou energii jenom pro Kršnu. Proto duchovní život je velice vzrušující, to je činnost, která je na úrovni sat čit ánanda. Takže toto je Kršnova úroveň. To je význam „daivy prakrti ásríta“, že on přichází pod ochranu vyšší energie svojí nadšeností sloužit Kršnovi.

Karmí ale vykonávají své povinnosti bez pravé chuti. Jejich povinnosti jsou jednoduše mechanické. Nezískávají štěstí z těch činností samotných. Jejich jediné tzv. štěstí je v sexu a spánku a v těch se angažují v noci. A přes den stráví čas tím, že nosí velké břemeno. Tohle je jejich materiální povinnost. Chodit do práce, vydělávat peníze, to všechno je velice zatěžující. Všichni jsou zaměstnaní v těchto činnostech mechanicky pod zajetím kvalit hmotné přírody. To je rozdíl mezi karmou a lílou. Karma znamená těžká práce, kdežto líla znamená zábava nebo hra, takže svou službu vykonává na úrovni líly.

I když můžeme vidět, že čistý oddaný jedná v materiálním světě, tak ty činnosti nejsou materiálního charakteru, i když se pohybuje na materiální úrovni pro náš prospěch. Čistý oddaný ví velice dobře, že veškerá energie je Kršnova energie. Kršna je vládce, On je vlastník a Pán všeho. A proto čistý oddaný je nebojácný ve své povinnosti, protože ví, že vše co dělá je pro svého Pána, pro Kršnu.

Jako pasáči když viděli velkého démona Aghásuru, což byl dvanáct mil dlouhý had a jeho tlama vypadala jako velká jeskyně. Aghásura ležel s otevřenou tlamou a vyplazeným jazykem a čekal na Kršnu, aby vstoupil do jeho tlamy. Všichni ti pasáči viděli toho démona a začali se smát a tleskat rukama a říkali: „Ó, jak překrásné.“ A pak si povídali mezi sebou: „Co je tato věc? Je to opravdové nebo je to jenom socha?“ A potom nakonec řekli: „Pojďme dovnitř. A

dokonce i když je to nebezpečné, tak se nebojíme, protože Kršna nás ochrání.“ Smáli se a tancovali a všichni vstoupili do tlamy Aghásury. A démon je spolknul. Když se to stalo, tak Kršna se díval a přemýšlel: „Jak zachráním mé přátele?“ Tak také vstoupil do tlamy toho démona. A démon si myslel: „Teď ho mám.“ A zavřel svou tlamu. Začal polykat Kršnu, ale cítil, že něco hoří v jeho tlamě a snažil se Kršnu vyzvracet. Kršna ale zůstal v jeho hrdle, začal se zvětšovat a zničil jeho životní vzduch. Démonova duše vyšla z jeho hlavy a čekala na nebi než Kršna vyšel ven se Svými pasáčky krav. Takovým způsobem duše Aghásury vstoupila do těla Kršny. A tím, že vstoupil do těla Kršny, tak mu bylo umožněno vstoupit do duchovního světa a stát se tam společníkem Kršny.

Proč se to stalo? To je velice zajímavé. I když ten démon přišel, aby zabil Kršnu a Jeho přátele a měl démonický materialistický cíl ve své mysli, milostí Kršny vstoupil do Jeho líly. Takže tato podoba velkého hada - démona se stala objektem uspokojení pro Kršnu a Jeho přátele. Někdy můžeme vidět, že děti mají na hřišti nějakou velkou žábu, ovšem z plastu nebo kovu. Nebo dokonce takového velkého hada. Tak stejným způsobem had Aghásura sloužil jako předmět zábavy, a když ho pasáčky viděli, tak si mysleli: „To je pěkná legrace, pojďme, vstoupíme dovnitř.“ Protože Aghásura umožnil legraci pro Kršnu a Jeho pasáčky, tak mu bylo umožněno, aby šel do duchovního světa a stal se jedním z přátel Kršny. Takže musíme pochopit Kršnovu transcendentální energii, jak působí a také je v tom verši řečeno, že musíme pochopit Kršnu samotného a potom můžeme vstoupit do jeho energie sat cid ananda. Někaké otázky?

Otázka: Jaké máme udělat rozhodnutí, když jsme v duchovním životě jako Bilvamangala Thakura, když si vypíchnul oči?

Odpověď: Musíme dát své oči Kršnovi. Oči už jsou Kršnovy a všechny smysly jsou Kršnovým vlastnictvím, ne naším. Naše hloupost je, že si myslíme, že smysly patří nám. Protože Kršna nám dal smysly a to jsou části Jeho smyslů, tak když nechceme sloužit Kršnovi, tak se Kršna objevuje v naší mysli jako chtíč. Tak jsme stáhnuti chtíčem, aby jsme si požívali těch smyslů, ale neexistuje požitek. Je řečeno, že tento chtíč hoří jako oheň. Jako když nám hoří šaty, tak osoba jenom skáče kolem a snaží se to uhasit, tak toto je samotná podstata materiálních činností, že se vlastně neustále snažíme uhasit oheň chtíče. To je problematické, to je velká zátěž materiálního života, není v tom žádné štěstí. Řešení je vlastně v jednom slově – „odevzat se“. Odevzat se znamená přiznat si: „Tyhle oči nejsou moje, já jsem si je nevyrobil, nekoupil jsem si je v prodejně. To samé platí pro uši, jazyk a všechny ostatní smysly. Jsou mi dané vyšší silou a jsou určené k tomu aby byly použité pro tuto vyšší sílu, pro Kršnu.“ To je to, co musíme udělat s velkou rozhodností. Neměli bychom napodobovat činnosti Pánových speciálních oddaných jako je Bilvamangala Thakura. Kršna nám nedává právo, abychom se oslepili nebo si uřízli jazyk. Řešení je zaměstnat naše smysly ve službě. Śrīla Prabhupáda nám dal velice krásný způsob, jak velice uspokojivě zaměstnat všechny naše smysly. A jestli máme nějaké problémy, tak máme vzít okamžitě útočiště u Kršny. To je prakticky hlavní bod tohoto verše, existuje energie a Kršna, který je nad touto energií. A jsme určeni k tomu, že máme zaměstnat tuto energii pro Kršnu. Jestli budeme mít problémy to udělat, tak se máme modlit ke Kršnovi: „Kršno, prosím Tě, pomoz mi.“ Protože ve skutečnosti bez Kršnovy pomoci nemůžeme udělat nic. To je význam odevzdání se, to Śrīla Prabhupáda vysvětlil. Odevzat se znamená nechat Kršnu, aby to udělal, to říká Prabhupáda.

A co myslel tím: „Ať to Kršna udělá.“? Tzn. Kršna tě osvobodí, nesnaž se osvobodit sám, nech to udělat Kršnu. Proto se musíme modlit ke Kršnovi. Máme se vždy modlit ke Kršnovi a

sloužit Mu, aby přijal naší službu. Protože jestli nepřijme naši službu, tak se zapleteme v činnostech materiálního světa. Takže odevzdat se Kršnovi neznamená vzít to takhle: „Teď se odevzdám Kršnovi a ukážu všem, jaký jsem velký oddaný.“ Tento postoj Kršna nepřijímá. Co to znamená? Že ve jménu služby Kršnovi jsme angažováni v novém druhu karmy, plodonosných činnostech. Odevzdat se Kršnovi neznamená vnutit se Mu. „Tady jsem Kršno, aby velice expertně udělal veškerou službu. Nestarej se o nic Kršno, já to všechno mám pod kontrolou.“ Odevzdat se Kršnovi znamená modlit se ke Kršnovi a prosit Ho: „Prosím Tě Kršno, nějakým způsobem přijmi mou službu.“ Čajtanya Maháprabhu, je nejlepší z Kršnových oddaných, protože je Kršna samotný, který přichází jako oddaný a On se modlí k Pánovi: „Ať jsem jenom částička prachu někde pod Tvými lotosovými chodidly. Jenom Tě prosím, prosím dej mi toto postavení. Ani mě nemusíš zachránit od zrození a smrti, já pouze chci být částička prachu pod Tvými lotosovými chodidly.“

Śrīla Prabhupáda ki – jay!

Bhagavad-gíta ki – jay!